

## ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДО ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ПРОФІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

## PREPARATION OF TEACHERS OF HISTORICAL DISCIPLINES FOR THE TECHNOLOGY OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN PROFESSIONAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

В статті здійснено аналіз проблеми професійної підготовки майбутніх учителів історичних дисциплін в умовах магістерської підготовки до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти. Розглянуто умови застосування в освітньому процесі закладу вищої освіти інноваційних, педагогічних та інформаційних освітніх технологій. Визначено ефективність використання цих технологій в ЗВО та сприяння використання їх в професійній діяльності майбутніх учителів історичних дисциплін. Виокремлено інноваційні освітні технології, які набувають актуальності в організації освітнього процесу в умовах профільної школи (створення свого блогу на обрану історичну тематику; створення груп задля обміну інформацією; створення майстерень для дослідження історичних фактів, подій, явищ; створення творчих майстерень для презентації проектів з історичної проблематики; використання інтерактивних технологій з залученням інформаційних форм і методів навчання).

Задля покращення процесу навчання нами запропоновано методи навчання (наочні, практичні, пошуково – дослідницькі та ін.), які сприяють формуванню в майбутніх учителів історичних дисциплін предметних (історичних) компетентностей, насамперед інформаційних, це кейс – методика (для формування пошуково – дослідницьких компетентностей), методи проблемного та дистанційного навчання, методи ігрових технологій (для формування логічних компетентностей), веб – квест (формування умінь використовувати Інтернет під час виконання практичних робіт на уроках історії).

В дослідженні науково обґрунтовано ефективність використання запропонованих педагогічних умов в підготовці майбутніх учителів історичних дисциплін до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти та визначено ці педагогічні умови: 1) створення інформаційно – освітнього середовища в закладах вищої освіти задля підвищення мотивації застосування інноваційних педагогічних та інформаційних технологій; 2) організація семінарських занять при підготовці майбутніх учителів історичних дисциплін з впровадженням інтерактивних методів навчання на основі інноваційних педагогічних та інформаційних технологій; 3) забезпечення високого рівня сформованості інформаційної компетентності у майбутніх учителів історичних дисциплін на основі міжпредметних та внутрішньокурсових зв'язків.

Доведено, що запровадження в освітній процес ЗВО інноваційних педагогічних та інформаційних технологій при підготовці майбутніх учителів історичних дисциплін сприяє створенню освітнього середовища для формування у них професійних умінь та навичок технологізації освітнього процесу, які майбутні вчителі зможуть використо-

вувати в своїй професійній діяльності в профільних закладах освіти.

**Ключові слова:** інноваційні педагогічні технології, інформаційні технології, інформаційна компетентність, профільна середня освіта.

The article analyzes the problem of professional training of future teachers of historical disciplines in the conditions of master's training for the technologization of the educational process in specialized educational institutions. The conditions of application of innovative, pedagogical and informational educational technologies in the educational process of the institution of higher education are considered. The effectiveness of the use of these technologies in higher education institutions and the promotion of their use in the professional activities of future teachers of historical disciplines has been determined. Innovative educational technologies are singled out, which are gaining relevance in the organization of the educational process in the conditions of a specialized school (creating your own blog on a selected historical topic; creation of groups for information exchange; creation of workshops for the study of historical facts, events, phenomena; creation of creative workshops for the presentation of projects on historical issues; use of interactive technologies involving information forms and teaching methods).

In order to improve the learning process, we have proposed teaching methods (visual, practical, search-research, etc.) that contribute to the formation of subject (historical) competences in future teachers of historical disciplines, primarily informational, this is case – methods (for the formation of search and research competences), methods of problem-based and distance learning, methods of game technologies (for the formation of logical competences), web-quest (formation of the ability to use the Internet during practical work in history lessons).

In the study, the effectiveness of using the proposed pedagogical conditions in the preparation of future teachers of historical disciplines for the technologization of the educational process in specialized educational institutions was scientifically substantiated, and these pedagogical conditions were determined: 1) creation of an informational and educational environment in institutions of higher education to increase the motivation to use innovative pedagogical and informational technologies; 2) organization of seminar classes for the training of future teachers of historical disciplines with the introduction of interactive teaching methods based on innovative pedagogical and information technologies; 3) ensuring a high level of formation of information competence among future teachers of historical disciplines on the basis of inter-subject and intra-course connections.

It has been proven that the introduction of innovative pedagogical and information technologies into the educational process of higher education institutions in the preparation of future

УДК 378. 147:371.13  
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/79.2.37>

**Яновська Л.Г.,**  
канд. пед. наук,  
доцент кафедри всесвітньої історії  
та методики її навчання  
Державного закладу  
«Південноукраїнський національний  
педагогічний університет  
імені К.Д. Ушинського»

*teachers of historical disciplines contributes to the creation of an educational environment for the formation of their professional skills and skills in the technologicalization of the educational process, which future teachers will be able to use in*

*their professional activities in specialized educational institutions.*

**Key words:** innovative pedagogical technologies, information technologies, information competence, specialized education.

**Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями.** Професійна підготовка майбутніх учителів історичних дисциплін до роботи в профільних навчальних закладах є актуальною проблемою сучасного суспільства, що зумовлено необхідністю вирішення освітніх завдань України на шляху до євроінтеграції. Організація освітнього процесу в профільній школі передбачає створення умов для реалізації творчих та інтелектуальних потреб здобувачів освіти, спрямованість на свідомий вибір майбутньої професії старшокласниками, виховання соціально активного та національно свідомого громадянина України. І на цьому шляху значущу роль відіграє технологізація освітнього процесу в профільній школі, що забезпечується якісною підготовкою майбутніх учителів історичних дисциплін у закладах вищої освіти.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проаналізувавши науково – педагогічну літературу з означеної проблеми можна зробити висновок, що дослідження О. Антонової, О. Вітвицької, О. Дубасенюк, І. Зязюна, О. Савченко та ін. присвячені вдосконаленню професійної підготовки майбутніх учителів. Н. Бібік, О. Лавриненко, О. Пометун, Л. Хомич та ін. розкривали питання формування професійної компетентності у здобувачів вищої освіти, впровадження в освітній процес закладів вищої освіти інноваційних технологій. Над проблемою розвитку технологізації освітнього процесу в умовах профільної школи працювали науковці: І. Зязюн, М. Кларіна, В. Кремінь, Л. Подимова, В. Сластьонін, А. Хуторський та ін. Вдосконаленню професійної підготовки майбутніх учителів історії свої роботи присвятили О. Пометун, С. Терно, Г. Яковенко, П. Горіховський та ін.

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.** Аналізуючи теоретичні дослідження та практичний досвід з означеної проблеми ми зробили висновок, що в сучасних умовах професійної підготовки майбутніх учителів історичних дисциплін існує низка суперечностей: між сучасними вимогами суспільства щодо технологізації освітнього процесу в профільній школі та рівнем підготовки майбутніх учителів історичних дисциплін до такого виду професійної діяльності; між сучасними вимогами суспільства щодо забезпечення технологізації освітнього процесу в профільній школі та достатньою сформованістю інформаційної компетентності у майбутніх учителів історичних дисциплін.

Отже, актуальність проблеми, недостатній рівень теоретичного обґрунтування та необхідність вирішення виявлених суперечностей зумовило

вибір теми дослідження: «Підготовка майбутніх учителів історичних дисциплін до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти».

**Формулювання цілей статті (постановка завдання).** **Мета** дослідження полягає в науковому обґрунтуванні проблеми підготовки майбутніх учителів історичних дисциплін до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти. Відповідно до поставленої мети нами визначено **завдання дослідження**: 1. Здійснити аналіз проблеми професійної підготовки майбутніх учителів історичних дисциплін в умовах магістерської підготовки до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти. 2. Розглянути умови застосування в освітньому процесі закладу вищої освіти інноваційних, педагогічних та інформаційних освітніх технологій. 3. Визначити ефективність використання цих технологій в ЗВО та сприяння використанню їх в професійній діяльності майбутніх учителів історичних дисциплін. 4. Виокремити інноваційні освітні технології, які набувають актуальності в організації освітнього процесу в умовах НУШ.

Для досягнення мети та реалізації поставлених завдань дослідження нами використано методи: теоретичні (аналіз науково – педагогічної, психологічної – педагогічної, соціологічної літератури з метою теоретичного обґрунтування актуальності та необхідності професійної підготовки майбутніх учителів історичних дисциплін до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти); емпіричні (вивчення та аналіз педагогічного досвіду, прогнозування, педагогічний експеримент для перевірки ефективності запропонованих педагогічних умов).

В ході дослідження впроваджено підходи, які сприяли ефективнішій підготовці майбутніх учителів історичних дисциплін до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти: системний (відображення взаємозв'язку педагогічних явищ), особистісно діяльнісний (особистісна орієнтація майбутніх учителів історичних дисциплін на технологізацію освітнього процесу в профільних закладах освіти та діяльність з визначеною структурою умовами і засобами), синергетичний (процес підготовки у ЗВО до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти характеризується як цілісна система, що вимагає інноваційної педагогічної діяльності).

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Державною стратегією реформування системи освіти (НУШ) передбачено необхідність технологізації освітнього процесу в профільній середній

освіті, а забезпечити цей процес мають майбутні вчителі через якісну їх підготовку в ЗВО. Професійна підготовка майбутніх учителів історичних дисциплін до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти це освітній процес, що поєднує застосування традиційних форм, методів, прийомів, засобів навчання в ЗВО та інноваційних педагогічних та інформаційних технологій, які забезпечують готовність майбутніх учителів історичних дисциплін до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти.

Сучасні педагоги під поняттям «технологізація освіти» розуміють систематизацію процесу навчання, що передбачає узагальнення в діяльності вчителя цілей, форм, результатів навчання, з використанням відповідних технологій [1] зазначається, що головною метою технологізації освіти є засвоєння знань з урахуванням пізнавальних можливостей учнів, вибору методів, засобів, форм організації навчальної діяльності що сприяють реалізації освітніх цілей [2].

На нашу думку, «технологізація освіти у ЗВО» це впровадження в освітній процес ЗВО технологій (форм, методів, прийомів, засобів) при підготовці майбутніх учителів історичних дисциплін, які сприяють їх готовності до організації освітньої діяльності учнів в профільних закладах освіти з використанням ІКТ на уроках історії. А «технологізація освіти» в профільних закладах освіти це організація освітнього процесу, що передбачає підвищення ефективності вивчення історичних дисциплін з використанням інноваційних педагогічних та інформаційних технологій та інтерактивних методів навчання.

Вибір форм, методів, прийомів і засобів в підготовці майбутніх учителів історичних дисциплін до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти спрямовано на оволодіння ними навичками і вміннями, які будуть використанні майбутніми вчителями історичних дисциплін в професійній діяльності в профільних закладах освіти для розвитку особистості в умовах технологізації освітнього процесу.

Нами виокремлено інноваційні освітні технології, які набувають актуальності в організації освітнього процесу в умовах НУШ. Майбутні учителі історичних дисциплін створювали свій блог на обрану історичну тематику. Використовуючи різні платформи студенти створювали групи задля обміну інформацією при підготовці до семінарських занять, створювали майстерні для дослідження та обговорення історичних фактів, подій, явищ, творчі майстерні для презентації проектів з історичної проблематики. В освітньому процесі підготовки майбутніх учителів історичних дисциплін використовували CASE STUDY – метод навчання, який допомагав вдосконалювати навички виявляти, відбирати і вирішувати проблеми з методичної проблематики

в освітньому процесі підготовки майбутніх учителів історичних дисциплін, формувати вміння працювати з історичною інформацією, осмислювати деталі в описаних ситуаціях, вміння аналізувати і синтезувати отриману інформацію, підбирати технічні засоби, що допомагають організувати доставку обраного кейсу.

Підготовка майбутніх учителів історичних дисциплін до професійної діяльності в профільній школі потребує вибору активних та інтерактивних методів навчання з використанням інтерактивних технологій з залученням інформаційних форм і методів навчання. Ми пропонуємо залучати в освітній процес такі форми як диспути з проблемних питань щодо історичних фактів, роботу в малих групах для обговорення проблем організації освітнього процесу як в закладах вищої освіти, так і в профільній школі, тренінги задля формування умінь застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності, розробка інноваційних проектів та ін., що сприяє активізації творчого підходу до виконання самостійної роботи здобувачів освіти, пізнавально – пошукової активності майбутніх учителів історичних дисциплін. Учасники таких форм навчання вчаться працювати в команді (в групах). Такі нестандартні заняття викликають зацікавленість у студентів. Підготовка до кожного такого заняття потребує від учасників освітнього процесу ретельної підготовки з залученням інформаційних технологій.

Задля покращення процесу навчання нами запропоновано методи навчання (наочні, практичні, пошуково – дослідницькі та ін.), які сприяють формуванню предметних (історичних) компетентностей, насамперед інформаційних, це кейс – методики, що формують пошуково – дослідницькі компетентності, методи проблемного та дистанційного навчання, методи ігрових технологій задля ефективнішого формування логічних компетентностей, застосування веб – квестів стимулюють формування умінь використовувати Інтернет під час виконання практичних робіт на уроках історії.

Задля покращення ефективності освітнього процесу підготовки майбутніх учителів історичних дисциплін до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти нами визначено педагогічні умови: 1) створення інформаційно – освітнього середовища в закладах вищої освіти задля підвищення мотивації застосування інноваційних педагогічних та інформаційних технологій; 2) організація семінарських занять при підготовці майбутніх учителів історичних дисциплін з впровадженням інтерактивних методів навчання на основі інноваційних педагогічних та інформаційних технологій; 3) забезпечення високого рівня сформованості інформаційної компетентності у майбутніх учителів історичних дисциплін на основі міжпредметних та внутрікурсових зв'язків.

**Висновки із цього дослідження і подальші перспективи в цьому напрямку.** Отже, з огляду на вищезазначене, можна зробити висновок, що використання новітніх педагогічних та інформаційних технологій та використання в освітньому процесі підготовки майбутніх учителів історичних дисциплін інтерактивних методів навчання покращує ефективність підготовки майбутніх учителів історичних дисциплін до технологізації освітнього процесу в профільних закладах освіти. В подальшому плануємо дослідити проблему підготовки майбутніх учителів історичних дисциплін до формування в учнів логічних компетентностей.

#### **БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:**

1. Блінов В. І. Методика викладання у вищій школі URL: [https://stud.com.ua/36660/pedagogika/metodika\\_vikladannya\\_u\\_vischiy\\_shkoli](https://stud.com.ua/36660/pedagogika/metodika_vikladannya_u_vischiy_shkoli) (Дата звернення: 10.02.2018)
2. Готовність учителя до роботи в умовах профільного навчання URL: <https://sites.google.com/site/smcprofil/materials/readiness> (Дата звернення: 18.12.2017)
3. Кремень В. Г., Биков В. Ю. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Випуск 37. Київ – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2014. С. 3–15.
4. Рудик А. В. Технологізація освітнього процесу у профільній школі на основі підходів і принципів індивідуального здоров'язбереження. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2018. Вип. 154(2). С. 152–155. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPN\\_2018\\_154%282%29\\_\\_34](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPN_2018_154%282%29__34)